

Koncyliacja lekowa

Standard Polskiego Towarzystwa Farmacji Klinicznej

12-11-2021

Wydanie I

Autorzy

mgr farm. Adrian Bryła
mgr farm. Tomasz Buczek
mgr farm. Olga Fedorowicz
dr n. farm. Robert Kowalski
mgr farm. Katarzyna Matczuk
mgr farm. Magdalena Niedzielko
dr n. farm. Beata Sienkiewicz - Oleszkiewicz
prof. UM dr hab. n. farm. Edyta Szatek
mgr farm. Małgorzata Świerkowska
mgr farm. Kamila Urbańczyk
prof. dr hab. n. farm. Anna Wiela – Hojeńska

Spis treści

1. Wprowadzenie	2
2. Koncyliacja lekowa - definicja.....	2
3. Podstawowe cele przeprowadzenia koncyliacji lekowej.....	2
4. Dodatkowe interwencje farmaceuty towarzyszące procesowi koncyliacji lekowej	3
5. Koncyliacja lekowa na różnych etapach sprawowania opieki.....	3
5.1 Koncyliacja na etapie przyjęcia pacjenta do szpitala.....	3
5.2 Koncyliacja w trakcie pobytu pacjenta w szpitalu.....	4
5.3 Koncyliacja na etapie wypisania pacjenta ze szpitala	4
5.4 Koncyliacja w aptece ogólnodostępnej.....	4
6. Koncyliacja lekowa przy przyjęciu pacjenta do szpitala – szczegóły procesu	5
6.1 Podstawowe zasady	5
6.2 Schemat postępowania	6
7. Monitorowanie aktywności podejmowanych w ramach standardu.....	6
8. Spis załączników	6
9. Piśmiennictwo	7

1. Wprowadzenie

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wskazuje koncyliację lekową jako jeden z kluczowych elementów wpływających na poprawę bezpieczeństwa pacjenta. (1) Europejskie Stowarzyszenie Farmaceutów Szpitalnych podkreśla rolę farmaceuty w zapewnianiu ciągłości opieki nad pacjentem m.in. poprzez udział w procesie przekazywania informacji o stosowanych lekach na różnych etapach hospitalizacji. (2) Dane literaturowe potwierdzają korzyści dla pacjenta i systemów opieki zdrowotnej wynikające z przeprowadzania koncyliacji przez farmaceutów, a aktywność ta jest jedną z podstawowych usług farmacji klinicznej ujętą w standardach opieki w krajach europejskich, USA, Kanadzie i Australii. (3, 4, 5, 6, 7, 8)

W marcu 2020 roku Rada Europy przyjęła rezolucję CM/Res (2020)3 w sprawie wdrażania opieki farmaceutycznej dla dobra pacjentów i systemów opieki zdrowotnej. (9) Znaczną część dokumentu poświęcono sprawowaniu opieki w środowisku szpitalnym, a jako jedną z podstawowych form jej realizacji w szpitalu wskazano przeprowadzanie koncyliacji lekowej. W lutym 2021 roku Międzynarodowa Federacja Farmaceutyczna (FIP) opublikowała obszerny dokument poruszający kluczowe zagadnienia związane z koncyliacją oraz dokumentujący korzyści płynące z jej wdrożenia. (10)

Niniejsze opracowanie ma na celu usystematyzowanie podstawowych zagadnień dotyczących procesu koncyliacji lekowej oraz zaoferowanie praktycznych wskazówek i narzędzi będących wsparciem dla farmaceutów w procesie realizowania tego zadania w Polsce.

2. Koncyliacja lekowa - definicja

Według definicji WHO koncyliacja lekowa to usystematyzowany proces, w ramach którego personel medyczny współpracując z pacjentem dba o przekazanie dokładnych i pełnych informacji o stosowanej farmakoterapii na różnych etapach sprawowania opieki. (1)

3. Podstawowe cele przeprowadzenia koncyliacji lekowej

- uniknięcie błędów w farmakoterapii wynikających z niepełnej lub błędnej informacji o stosowanych lekach (na różnych etapach sprawowania opieki nad pacjentem)
- poprawa komunikacji z pacjentem i pomoc w stosowaniu się do zaleceń lekarskich

4 Dodatkowe interwencje farmaceuty towarzyszące procesowi koncyliacji lekowej

Interwencje wymienione poniżej stanowią rozszerzenie procesu koncyliacji, która jest wstępem do szeregu działań podejmowanych przez farmaceutę mających na celu identyfikację i zaproponowanie rozwiązań problemów lekowych. Działania te są podejmowane w ramach współpracy w zespole wielodyscyplinarnym sprawującym opiekę nad pacjentem:

- ocena zasadności stosowania poszczególnych leków (np. identyfikacja leków, dla których nie ma obecnie wskazań do kontynuacji)
- identyfikacja interakcji lek – lek oraz lek – pacjent oraz propozycje rozwiązań pozwalających na uniknięcie niekorzystnych konsekwencji tych interakcji
- identyfikacja i zgłaszanie działań niepożądanych dotychczas stosowanych leków
- propozycja wprowadzenia zmian w farmakoterapii w celu poprawy jej skuteczności (np. zmiana postaci leku) i bezpieczeństwa (np. dostosowanie dawkowania leku w niewydolności nerek)
- propozycja doboru optymalnego leku przeciwbakteryjnego zgodnie z jego profilem farmakokinetyczno – farmakodynamicznym oraz wspomaganie racjonalnej polityki antybiotykowej w szpitalu
- rozwiązywanie problemów związanych ze stosowaniem różnych postaci leków przez pacjenta (np. skorygowanie techniki stosowania inhalatora)
- wdrożenie odpowiednich działań edukacyjnych w zakresie farmakoterapii i stylu życia w zależności od zidentyfikowanych potrzeb.

5. Koncyliacja lekowa na różnych etapach sprawowania opieki

5.1 Koncyliacja na etapie przyjęcia pacjenta do szpitala

5.1.1 Ustalenie dokładnej i pełnej listy wszystkich leków przyjmowanych przez pacjenta przed hospitalizacją (Najlepsza Informacja o Lekach – NIL).

Zebranie przez farmaceutę szczegółowych danych z różnych źródeł pozwala na uzupełnienie i zweryfikowanie informacji uzyskanych na etapie przyjęcia pacjenta do szpitala.

5.1.2 Zapewnienie zgodności listy leków przyjmowanych przed przyjęciem do szpitala z lekami zleconymi w trakcie pobytu, tak aby uniknąć wprowadzenia niezamierzonych zmian w farmakoterapii oraz udokumentować zmiany wprowadzane celowo.

Przykłady niezamierzonych zmian obejmują: przypadkowe pominięcie dotychczas stosowanego leku, przypadkowa zmiana dawkowania, nieuzasadnione zlecenie leku przepisanego w przeszłości, którego pacjent ostatnio już nie przyjmował.

Szczegółowy sposób postępowania podczas przeprowadzania koncyliacji na etapie przyjęcia pacjenta do szpitala został omówiony w punkcie 6.

5.2 Koncyliacja w trakcie pobytu pacjenta w szpitalu

- 5.2.1 Zapewnienie zgodności przekazywanych informacji o stosowanych lekach i planowanych zmianach w farmakoterapii podczas przenoszenia pacjenta pomiędzy oddziałami.

Przykłady błędów wynikających z braku właściwej komunikacji: niezamierzone przedłużenie terapii doustnym glikokortykosteroidem lub lekiem przeciwdrobnoustrojowym, przypadkowe pominięcie zlecenia leku, który zamierzano kontynuować.

- 5.2.2 Dokumentacja zmian wprowadzonych celowo (np. odstawienie leku) w celu ułatwienia przygotowania informacji o lekach przy wypisie.

5.3 Koncyliacja na etapie wypisania pacjenta ze szpitala

- 5.3.1 Koncyliacja bezpośrednio przed wypisaniem pacjenta ze szpitala powinna być kontynuacją koncyliacji przeprowadzonej przy przyjęciu oraz dokumentacji zmian wprowadzanych w trakcie pobytu pacjenta w szpitalu.
- 5.3.2 Zapewnienie zgodności informacji o stosowanych lekach w karcie wypisowej z dokumentacją pobytową.
- 5.3.3 Ustalenie pełnej listy leków przy wypisie (Najlepsza Informacja o Lekach po wypisie – NILPW), która zostanie przekazana pacjentowi lub jego opiekunowi lub do kolejnej placówki przejmującej opiekę nad pacjentem.
- 5.3.4 Edukacja pacjenta lub opiekuna mająca na celu wsparcie w stosowaniu się do zaleceń terapeutycznych oraz poprawę bezpieczeństwa farmakoterapii.

5.4 Koncyliacja w aptece ogólnodostępnej

W ramach sprawowania opieki farmaceutycznej w aptece ogólnodostępnej, farmaceuta może wdrażać elementy koncyliacji lekowej dla pacjentów, którzy zostali wypisani ze szpitala oraz pacjentów zgłaszających się po leki dostępne bez recepty.

6. Koncyliacja lekowa przy przyjęciu pacjenta do szpitala – szczegóły procesu

6.1 Podstawowe zasady

- Proces koncyliacji lekowej należy przeprowadzić tak szybko, jak to możliwe – optymalnie w ciągu 24 godzin od przyjęcia pacjenta do szpitala, tak aby niezamierzone zmiany w farmakoterapii mogły zostać zidentyfikowane odpowiednio wcześnie. Formalne uzgodnienie listy leków po upływie 24 godzin, choć nie jest optymalne, nadal będzie korzystne dla pacjenta.
- W celu zapewnienia odpowiedniej jakości usługi, zalecamy, aby farmaceuta korzystał z listy kontrolnej podczas przeprowadzania procesu koncyliacji lekowej (załącznik nr 1).
- Jeżeli ze względu na ograniczenia personalne i czasowe przeprowadzenie koncyliacji dla wszystkich nowoprzyjętych pacjentów nie jest możliwe, farmaceuta może dokonać selekcji pacjentów, którzy odniosą największe korzyści z otrzymania tej usługi. Sugestie kryteriów wyboru pacjentów, u których koncyliacja powinna zostać przeprowadzona w pierwszej kolejności są zawarte w załączniku nr 3.
- Podczas sporządzania aktualnej listy leków należy wykorzystać wszystkie możliwe źródła informacji (co najmniej 2 źródła), w celu potwierdzenia poprawności zebranych danych. Źródła informacji, które mogą zostać wykorzystane (po uzyskaniu zgody pacjenta lub opiekuna):
  - wywiad z pacjentem (w razie potrzeby, należy zaangażować członków rodziny pacjenta lub opiekunów)
  - leki własne pacjenta
  - karty wypisowe ze szpitala
  - informacje od lekarza podstawowej opieki zdrowotnej lub lekarza specjalisty
  - informacje pozyskane z apteki otwartej wskazanej przez pacjenta.
- Informacje zebrane w procesie koncyliacji powinny być udokumentowane w przejrzysty sposób w formie papierowej lub elektronicznej oraz umieszczone w miejscu znanym i dostępnym dla personelu medycznego sprawującego opiekę nad chorym. Proponowany formularz koncyliacji znajduje się w załączniku nr 2. Poszczególne pola formularza mogą być modyfikowane w zależności od potrzeb jednostki, w której sprawowana jest opieka.
- Wszystkie czynności farmaceuta wykonuje z należytą starannością, poszanowaniem praw pacjenta i dbałością o jego bezpieczeństwo, zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy farmaceutycznej i medycznej, dostępnymi mu metodami oraz zgodnie z zasadami etyki i deontologii zawodowej.

6.2 Schemat postępowania

- 6.2.1 Etap 1. Farmaceuta pozyskuje pełną informację o lekach przyjmowanych przez pacjenta przed przyjęciem do szpitala. Etap ten obejmuje:
- zapoznanie się z dostępną dokumentacją medyczną pacjenta
  - przeprowadzenie wywiadu z pacjentem i/lub jego opiekunem
  - weryfikację uzyskanych informacji na podstawie innych dostępnych źródeł
  - udokumentowanie zebranych informacji.
- 6.2.2 Etap 2. Farmaceuta porównuje pozyskaną listę leków z lekami zleconymi w indywidualnej karcie zleceń lekarskich i identyfikuje wszystkie zidentyfikowane rozbieżności.
- 6.2.3 Etap 3. Farmaceuta ocenia zasadność wszystkich leków przyjmowanych przez pacjenta (z uwzględnieniem leków dostępnych bez recepty oraz suplementów diety) oraz analizuje potencjalne problemy farmakoterapii.
- 6.2.4 Etap 4. Farmaceuta omawia rozbieżności i zidentyfikowane problemy lekowe z lekarzem prowadzącym lub innym członkiem zespołu sprawującego opiekę, sugerując możliwe rozwiązania.
- 6.2.5 Etap 5. Farmaceuta dokumentuje podjęte interwencje.

7. Monitorowanie aktywności podejmowanych w ramach standardu

W celu monitorowania realizacji przedstawionego standardu, raportowania wyników pracy przełożonym oraz do celów naukowych zaleca się by rejestrować następujące wskaźniki efektywności:

1. Przedział czasowy, w jakim została wykonana koncyliacja od momentu przyjęcia pacjenta do szpitala lub do danego oddziału np. do 24h, 24 – 48h, 48 – 72 h, > 72h
2. Liczbę wykonanych koncyliacji w odniesieniu do ogólnej liczby pacjentów hospitalizowanych na danym oddziale w wybranym przedziale czasowym
3. Dokumentowanie zidentyfikowanych problemów lekowych oraz interwencji podjętych w ramach koncyliacji. Rekomendujemy posługiwanie się uznanymi metodami klasyfikacji interwencji np. klasyfikację stworzoną przez Francuskie Towarzystwo Farmacji Klinicznej (11) lub Pharmaceutical Care Network Europe (12)
4. Poziom akceptacji podejmowanych interwencji np. zaakceptowana, częściowo zaakceptowana, odrzucona, brak informacji.

8. Spis załączników

Załącznik nr 1 Lista kontrolna do koncyliacji lekowej

Załącznik nr 2 Formularz koncyliacji lekowej

Załącznik nr 3 Kryteria wyboru pacjentów, u których koncyliacja powinna zostać przeprowadzona w pierwszej kolejności

9. Piśmiennictwo

1. WHO. The High 5s Project – Standard Operating Protocol for Medication Reconciliation. Version 3, 2014 <http://www.who.int/patientsafety/implementation/solutions/high5s/h5s-sop.pdf> (dostęp w dniu 05.03.2021)
2. Europejska Deklaracja Farmacji Szpitalnej https://www.eahp.eu/sites/default/files/statements_pol.pdf dostęp w dniu 05.03.2021
3. National Institute for Health and Care Excellence (NICE) Medicines optimisation: the safe and effective use of medicines to enable the best possible outcomes NICE guideline NG5 London, 2015 <https://www.nice.org.uk/guidance/NG5> (dostęp w dniu 05.03.2021)
4. Professional Standards for Hospital Pharmacy Services. The Royal Pharmaceutical Society 2017. <https://www.rpharms.com/recognition/setting-professional-standards/professional-standards-for-hospital-pharmacy> (dostęp w dniu 05.03.2021)
5. McCusker E, Scott M, Boyce T. et al. Northern Ireland Clinical Pharmacy Standards <https://www.nicpld.org/courses/fp/learning/assets/NIClinicalPharmStandards2013.pdf> (dostęp w dniu 05.03.2021)
6. ASHP statement on the pharmacist's role in medication reconciliation. Am J Health Syst Pharm. 2013;70(5):453-456
7. Fernandes O, Toombs K, Pereira T et al. Canadian Consensus on Clinical Pharmacy Key Performance Indicators: Quick Reference Guide. Ottawa, ON: Canadian Society of Hospital Pharmacists; 2015
8. Taylor G, Leversha A, Archer C et al. The Society of Hospital Pharmacists of Australia (SHPA) Standards of Practice for Clinical Pharmacy Services. Chapter 1: Medication Reconciliation Journal of Pharmacy Practice and Research Volume 43, No. 2 (suppl), 2013 <https://www.shpa.org.au/resources/standards-of-practice-for-clinical-pharmacy-services> (dostęp w dniu 05.03.2021)
9. Council of Europe. Resolution CM/Res (2020)3 on the implementation of pharmaceutical care for the benefit of patients and health services. 03.2020. <https://rm.coe.int/09000016809cdf26> (dostęp w dniu 02.03.2021)
10. International Pharmaceutical Federation (FIP). Medicines reconciliation: A toolkit for pharmacists. The Hague: International Pharmaceutical Federation; 2021 <https://www.fip.org/file/4949> (dostęp w dniu 02.03.2021)
11. Allenet B, Bedouch P, Rose FX et al. Validation of an instrument for the documentation of clinical pharmacists' interventions. Pharm World Sci. 2006 Aug;28(4):181-8
12. The Pharmaceutical Care Network Europe (PCNE). Drug-related problem classification <https://www.pcne.org/working-groups/2/drug-related-problem-classification/10> (dostęp w dniu 05.03.2021)

Załącznik nr 1. **Koncyliacja lekowa – lista kontrolna**

1	Przed przeprowadzeniem rozmowy z Pacjentem/Pacjentką zapoznaj się z dostępną dokumentacją medyczną (informacje o przyczynie hospitalizacji, chorobach współistniejących, zleconych badaniach etc.)	
2	Przedstaw się podając informację o sprawowanej funkcji	
3	Potwierdź tożsamość Pacjenta/Pacjentki	
4	Zapytaj o zgodę na rozmowę, wyjaśnij cel rozmowy i poinformuj o przewidywanym czasie jej trwania Czy możemy porozmawiać o lekach, które przyjmował Pan/Pani przed przyjęciem do szpitala? Chciałbym/chciałabym upewnić się, że mamy dokładną i aktualną listę przyjmowanych przez Pana/Panią leków.	
5	W razie potrzeby zapytaj o zgodę na kontakt z członkiem rodziny, z farmaceutą z apteki ogólnodostępnej, lekarzem pierwszego kontaktu etc.	
6	Zapytaj, czy Pacjent/Pacjentka jest samodzielny/-a w przyjmowaniu leków, czy ktoś pomaga Pacjentowi/Pacjentce w ich przygotowywaniu lub/i przyjmowaniu	
7	Zapytaj o alergię. Zapytaj o rodzaj reakcji nadwrażliwości, jaka miała miejsce Czy jest Pan/Pani na coś uczulony? Czy kiedykolwiek miał Pan/Pani reakcje alergiczna na stosowany lek? Jaka to była reakcja?	
8	Zapytaj o wszystkie przyjmowane leki dokumentując nazwę leku, postać leku, dawkę i dawkowanie. Zbierz jak najwięcej szczegółowych informacji (np. typ inhalatora, datę ostatniej zmiany plastra transdermalnego, datę ostatniego kursu chemioterapii)	
9	Zapytaj o leki w postaci innej niż doustne Czy stosuje Pan/Pani leki w postaci maści, plastrów, kropli, iniekcji?	
10	Zapytaj o leki podawane rzadziej niż co 24h (np. leki biologiczne, chemioterapia, bisfosfoniany)	
11	Zapytaj, czy Pacjent/Pacjentka zna przyczynę, dla której każdy z leków został zlecony	
12	Zapytaj o niedawne zmiany w stosowanych lekach (nowe lub odstawione leku w ciągu ostatnich trzech miesięcy). Zapytaj czy stosowane były leki przyjmowane krótkotrwale (leki przeciwniekcyjne, glikokortykosteroidy)	
13	Zapytaj o leki stosowane bez recepty i/lub doraźnie (np. w razie bólu głowy)	
14	Zapytaj o stosowane suplementy diety, preparaty ziołowe	
15	Zapytaj, czy Pacjent/Pacjentka zaobserwował/-a jakieś problemy związane z przyjmowanymi lekami	
16	Sprawdź leki własne, jeśli są dostępne, zapisz ilość, wypełnij formularz zgody na przekazanie leków własnych. Zapytaj, które leki Pacjent/Pacjentka ma w domu, a których będzie potrzebował/-a przy wypisie	
17	Zapytaj, czy Pacjent/Pacjentka pali papierosy (jaką liczbę dziennie) oraz czy i jak często spożywa alkohol	
18	Zapytaj czy Pacjent/Pacjentka ma pytania odnośnie do stosowanych leków	
19	Podziękuj za rozmowę i przypomnij, że jeśli Pacjent/Pacjentka przypomni sobie dodatkowe informacje dotyczące leków powinien/powinna poinformować lekarza prowadzącego	
20	Uzupełnij formularz koncyliacji dokumentując pełną listę leków	
21	Przeanalizuj kartę zleceń lekarskich	
22	Przedyskutuj wszystkie rozbieżności i zidentyfikowane problemy oraz możliwe rozwiązania z lekarzem. Udokumentuj podjęte interwencje	

Formularz koncyliacji lekowej

Dane pacjenta		Dane dotyczące koncyliacji	
Imię i Nazwisko: _____ PESEL*: _____ <small>* dla pacjentów nieposiadających PESEL nr księgi głównej i data urodzenia</small> Masa ciała: _____ Wzrost: _____ BMI _____ Niewydolność nerek: tak/nie _____ CrCl _____ Niewydolność wątroby: tak/nie _____ Choroby przewlekłe: _____ Przebyte operacje: _____ Alergie: _____ Nietolerancje: _____ Używki: _____ Szczepienia: _____		Nazwa oddziału szpitalnego: _____ Lekarz prowadzący: _____ Data przyjęcia na oddział szpitalny: _____ Data przeprowadzenia koncyliacji: _____ Liczba przyjmowanych leków: _____ Przedział czasowy w jakim została wykonana koncyliacja względem przyjęcia pacjenta do danego oddziału: ☐ do 24h ☐ 24-48h ☐ 48-72h ☐ >72h Źródła informacji wykorzystane podczas koncyliacji: ☐ pacjent ☐ rodzina/opiekun pacjenta ☐ dokumentacja medyczna ☐ apteka ogólnodostępna ☐ lekarz POZ/specjalista ☐ leki własne pacjenta ☐ inne: _____	
		Etap opieki nad pacjentem	
		☐ przyjęcie do szpitala ☐ przekazanie między oddziałami ☐ wypisanie ze szpitala	
Dodatkowe informacje:			
Dane farmaceuty			
Pieczęćka i podpis		adres e-mail:	
		nr tel.:	

	Leki stosowane obecnie (włącznie z lekami OTC) oraz suplementy diety:	Status leku w terapii	Czy pacjent stosuje lek zgodnie z zaleceniami?	Czy pacjent wie, dlaczego stosuje lek?	Czy znane są wskazania do zastosowania leku?	Potrzeba więcej informacji o stosowaniu leku	Czy pacjent zgłasza działania niepożądane?	Uwagi (m.in. Informacje związane z działaniami niepożądanymi, problemami z postacią leku, interakcjami lekowymi, wysokim kosztem leku) oraz postępowanie do wdrożenia
1	Nazwa/postać: Dawka: Dawkowanie:	☐ kontynuacja ☐ modyfikacja ☐ wstrzymany ☐ odstawiony	☐ Tak Jeśli nie, sprecyzuj:	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	
2	Nazwa/postać: Dawka: Dawkowanie:	☐ kontynuacja ☐ modyfikacja ☐ wstrzymany ☐ odstawiony	☐ Tak Jeśli nie, sprecyzuj:	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	
3	Nazwa/postać: Dawka: Dawkowanie:	☐ kontynuacja ☐ modyfikacja ☐ wstrzymany ☐ odstawiony	☐ Tak Jeśli nie, sprecyzuj:	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	
4	Nazwa/postać: Dawka: Dawkowanie:	☐ kontynuacja ☐ modyfikacja ☐ wstrzymany ☐ odstawiony	☐ Tak Jeśli nie, sprecyzuj:	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	
5	Nazwa/postać: Dawka: Dawkowanie:	☐ kontynuacja ☐ modyfikacja ☐ wstrzymany ☐ odstawiony	☐ Tak Jeśli nie, sprecyzuj:	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	
6	Nazwa/postać: Dawka: Dawkowanie:	☐ kontynuacja ☐ modyfikacja ☐ wstrzymany ☐ odstawiony	☐ Tak Jeśli nie, sprecyzuj:	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	

7	Nazwa/postać: Dawka: Dawkowanie:	☐ kontynuacja ☐ modyfikacja ☐ wstrzymany ☐ odstawiony	☐ Tak Jeśli nie, sprecyzuj:	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	
8	Nazwa/postać: Dawka: Dawkowanie:	☐ kontynuacja ☐ modyfikacja ☐ wstrzymany ☐ odstawiony	☐ Tak Jeśli nie, sprecyzuj:	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	
9	Nazwa/postać: Dawka: Dawkowanie:	☐ kontynuacja ☐ modyfikacja ☐ wstrzymany ☐ odstawiony	☐ Tak Jeśli nie, sprecyzuj:	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	
10	Nazwa/postać: Dawka: Dawkowanie:	☐ kontynuacja ☐ modyfikacja ☐ wstrzymany ☐ odstawiony	☐ Tak Jeśli nie, sprecyzuj:	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	
11	Nazwa/postać: Dawka: Dawkowanie:	☐ kontynuacja ☐ modyfikacja ☐ wstrzymany ☐ odstawiony	☐ Tak Jeśli nie, sprecyzuj:	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	
12	Nazwa/postać: Dawka: Dawkowanie:	☐ kontynuacja ☐ modyfikacja ☐ wstrzymany ☐ odstawiony	☐ Tak Jeśli nie, sprecyzuj:	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	☐ Tak ☐ Nie	

Załącznik nr 3. **Kryteria wyboru pacjentów, u których koncyliacja powinna zostać przeprowadzona w pierwszej kolejności**

W przypadku, gdy farmaceuci nie mogą zapewnić opieki wszystkim pacjentom w danej jednostce ochrony zdrowia, można posłużyć się następującymi kryteriami, by ułatwić wybór pacjentów, którzy mogą wymagać pilnej interwencji w ramach procesu koncyliacji

- Pacjenci powyżej 65 roku życia
- Pacjenci przyjmujący 5 lub więcej leków
- Pacjenci przyjmujący leki z następujących grup:
  - leki przeciwzkrzepowe
  - leki przeciwpadaczkowe
  - leki przeciwpsychotyczne
  - leki przeciwparkinsonowskie
  - leki przeciwnowotworowe
  - leki immunosupresyjne
- Pacjenci z niewydolnością nerek
- Pacjenci rehospitalizowani (nieplanowe przyjęcie <30 dni od ostatniego wypisu)

W ramach współpracy w zespole sprawującym opiekę nad pacjentem, istotne jest, żeby reagować na sugestie ze strony członków zespołu, podejmując interwencje u tych pacjentów, którzy w ocenie personelu lekarskiego lub pielęgniarskiego mogą odnieść korzyść z interwencji w ramach procesu koncyliacji.

Kryteria wyboru pacjentów można także opracować w oparciu o zwalidowane narzędzia wykorzystywane w celu identyfikacji pacjentów, u których ryzyko wystąpienia problemów lekowych jest największe. Ich zastosowanie zależy od specyfiki oddziały oraz możliwości technicznych sprawnego zgromadzenia wymaganych przez te narzędzia danych.